

"Caroline" ved Kongsvingerbanejubileet. Erik Borgersen

Jernbaneverket Norsk Jernbanemuseum

Virksomhetsrapport år 2012

1. Museets styre og personale i 2012

1.1 Styrets sammensetning

Svein Horrisland, *etatsdirektør for kommunikasjon i Jernbaneverket*

Stein O. Nes, *konstituert banedirektør*

Steinar Norli, *direktør, sekretariat NSB AS*

Magne Gunnar Høgsveen, *Norsk Jernbaneforbund*

Kjetil Næss, *Jernbanemuseets venner*

Ole Richenberg, *Museumsbanerådet*

Fra Norsk Jernbanemuseum:

Andreas Dreyer, *museumsdirektør*

Thor-Kristian Sanaker, *administrasjonsleder*

1.2 Styremøter

Styret har hatt fem møter i 2012, inkludert en ekskursjon til Bergen med eget tog og et ekstraordinært styremøte 30.10.

1.3 Ansatte pr. 31.12.2012

Mona Andersen, *kontorfullmektig*
Ole Gunnar Bakken, *TU-ansvarlig*
Thor Bjerke, *rådgiver, foto, gjenstander*
Rune Bjørnbakken, *vaktmester*
Øystein Bøe, *museumssnekker*
John Dahl, *museumssnekker*
Vidar Dalsveen, *museumssnekker*
Andreas Dreyer, *museumsdirektør*
Jacobus Johannes Eling, *TU-rådgiver*
Nils Petter Engelstad, *formann*
Anny Haugen, *seniorkonsulent, økonomi*
Peter Flink, *lokomotivfører, sikkerhetsansvarlig materiell*
Svein Krogrud, *rådgiver*
Mette Larsen, *rådgiver informasjon/arrangement/marked*
Wenche Sandvik, *kontorfullmektig*
Ronny Sjonfjell Martinssen, *lokomotivfører, opplæring*
Tore Mikkelsen, *fagarbeider metall*
Thor-Kristian Sanaker, *administrasjonsleder*
Anne Marit Skattum, *bibliotekleder*
Roar Stenersen, *overingeniør*
Anne Katrine Zachariassen, *sekretær*
Björg Eva Aasen, *rådgiver, formidling*

I tillegg har museet hatt 16 helge- og sesongansatte i 2012. Det dreier seg i hovedsak om resepsjons- og togpersonale.

Samlet antall årsverk er 21,25.

2. Samlingene

2.2 Årets avleveringer

NJM mottok 57 avleveringer i 2012. Av større avleveringer nevnes:

- En gammel motortralle brukt på Meråkerbanen.
- Samlelåsaneleg fra stasjoner på Nordlandsbanen.
- En samling gamle togmodeller med tilbehør innkjøpt fra privatperson.
- Sekketralle til Smalåsen stasjon, oppsporet og gitt av

Joralv Larsen.

- Di 3.603 ble overtatt i 2003 fra Ofofbanen AS ved byttehandel med Di 3.615. Lokomotivet har stått i Narvik til nå, men ble i desember 2012 hentet og plassert hos NJK Trøndelag.
- Godsvogn Hbikks-tt 226 8239 (som er lastet med deler til Di 3) er overtatt fra Rail Management AS som erstatning for personvogn B3 25531, som i 2010 feilaktig ble fjernet fra Hamar stasjon.
- Fotosamlinger er mottatt fra JBV (eldre bilder fra Oslo distrikt), Tor Petter Tjessem, Stavanger og Svend Jørgensens arvinger. Svend Jørgensen var en pådriver for å få etablert en museumsbane på Setesdalsbanen, og samlingen etter ham omfatter de norske bildene. De fleste av de i alt 604 bildene, herav 206 dias, er fra Setesdalsbanen og UHB.
- Personvogn B1 19925, som tidligere har vært deponert hos Malmabanens Venner i Narvik, ble i desember 2012 hentet og er plassert hos NJK Trøndelag.

2.3 Biblioteket

Se tabell neste side.

2.4 Gjenstandssamlingen

Se tabell neste side.

2.5 Fotosamlingen

Registreringen i 2012 omfatter i hovedsak eldre bilder fra samlingene. Det var i 2012 ikke økonomi til å gå videre med Dag Lutros arbeid med digitalisering av den eldre videosamlingen til JBV. Se tabell neste side.

2.6 Tegningssamlingen

Det er en økende forespørsel etter eldre tegninger, spesielt fra modellbyggere. Det var i 2012 ikke midler til å gå videre

Bibliotek (antatt størrelse 10 000)	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Registrerte bind i bibliotekets database	6882	6800	6670	6601	6291	6208	5690
Artikler	260	255	248	246	245	245	131
Tidsskrifter (løpende abonnement)	70	70	70	70	71	71	71
Registrert i Mikromarc i året		130	69	310	75	518	874
Henvendelser	455	417	304	438	393	390	353
Henvendelser e-post	263	356					
Utlån (bøker, videoer, fotostatkopier etc.)	291	351	217	301	256	280	207
Besøkende til biblioteket	472	316	276	424	424	378	505
Besøk på bibliotekets web (fra august)	13678						

Gjenstandssamlingen (antatt størrelse 13300)	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Sum registrerte gjenstander (kortkatalog + databaser)	8194	8052	7927	7706	7546	7355
Registrert i Primus	7071	6896	6465	6193	6006	5819
Årets registrering i Primus	175	431	272	187	187	561
Gjenstander Stiftinga Rallarmuseet						
Registrert i Primus	318	296	272	263	246	203
Årets registrering i Primus	32	24	9	17	43	30

Fotosamling (antatt størrelse 70 000)	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Registrerte fotos i Primus database	25033	23875	22472	20717	19343	17153
Årets registrering i Primus	1158	1403	1754	1374	2190	1376
Fotoekspedisjoner	153	72	83	101	67	60

med digitalisering av samlingen. Det har heller ikke vært ressurser til å ordre større deler av tegningssamlingen, som også lider under upraktiske oppbevaringsforhold og tidkrevende logistikk ved bestillinger.

2.7 Rullende materiell

Pr. 31.12.2012 hadde museet følgende antall enheter rullende materiell:

Antall eide enheter	173
Deponi fra andre	1
Deponi til andre	63
Utstilt NJM	28
Lagret innendørs	38
Laget utendørs	44

Tertittogets vogn BCo 4 ble tatt inn til restaurering i 2011 med håp om ferdigstillelse til 2012-sesongen. Oppgaven viste seg å bli mer omfattende enn antatt og arbeidet har pågått også utover 2012. Tidligere reparasjonsarbeider

Det var høyst påkrevet at mønekryssene på Ilseng ble restaurert. Slik så det ut da det råtne treverket var fjernet. Til høyre er sommeransatte Sara Gundhus Bø i sving med å restaurere riksvåpenet på en oppslagstavle på Ilseng. Øystein Bø

måtte gjøres på nytt. Vognen blir klar til sesongen 2013 i 1950-tallsutseende.

Også arbeidet med skiftetraktor Skd 206 041 har vært mer omfattende enn beregnet. Motoren er overhaldt og traktoren blir ferdig i løpet av våren 2013.

Di 3 602 ble hensatt i 2012 grunnet motorslitasje og høyt oljeforbruk. Derfor satses det på å holde Di 3 616 i drift, men også den krever stort vedlikehold.

Et viktig mål i 2012 var å få prosjektert vognhall på Ilseng stasjon. Arbeidet ble påbegynt og situasjonsplanen var ferdig da premissene for plasseringen endret seg slik at prosjektet ble umulig å gjennomføre. I samarbeid med banesjefen ble museet tildelt et område på Braskereidfoss som nå utredes for bygging av hall.

NJM har pr 31.12.2012 44 enheter av rullende materiell lagret utendørs på flere forskjellige jernbaneområder. Det ble høsten 2012 etablert et prosjekt for å bevare disse enhetene best mulig. Foruten å framskaffe en oversikt over materiellet, er det laget en prioritering over hvilke enheter det haster mest med å få dekket til. Sju enheter har fått prioritet en, og fem enheter prioritet to. Prosjektet skal gå videre i 2013.

2.8 Museumsparken

Ilseng stasjon har fått omfattende vedlikehold. Mønekryss både på for- og bakside er reparert etter råteskader. Disse kryssene er svært utsatte for fuktighet og det ble valgt å reparere dem ved innfelling av impregnert limtre. Dessuten er bygningen rengjort og malte deler har fått tre strøk linoljemaling mens bygningens overflate er regenerert med linolje og white spirit.

Vognremissene og mellombygningene er skrapet og nymalt.

I løpet av våren ble det satt opp en *telefonkiosk av den røde funkistypen* på Smalåsens plattform. Det ble også satt opp et bomanlegg ved overgangen i sydenden av plattformen. Dette skal fungere som sikring av overgangen og brukes i opplæring av Signalavdelingen på Hamar.

I mai 2012 ble 12 nye 7,5 m *stolper for luftstreck av telegraflinje* langs Tertittbanen satt opp. Dette skal bli linjen fra lokomotivhallen nordover mot Stillverkshuset og Smalåsen stasjon. Ved Smalåsen er togmeldingslinje og telefonlinjer allerede koblet ferdig fra stasjonens TXP-rom via blykabel og ut i koblingsskap på nærmeste stolpe.

Prosjektet føres videre i 2013.

Tertittens 50 års-jubileum ble markert med bløtkake 20. mai. Lokomotivet kjørte med jubileumsskilt hele sommeren. På bildet er det Birger Haugom som er lokfører. Thor Bjerke / Roar Stenersen

Bommer, signalstolper og relèhus for automatisk vegbomanlegg ble satt på plass ved Smalåsen stasjon i mai 2012. Strøm til anlegget ble lagt fram til reléhuset i november. Det er JBV's Signalavdeling på Hamar som skal koble ferdig anlegget og gjøre det fullt ut funksjonelt.

Målsettingen er at anlegget skal stå bruksklart til åpningen av Jernbanemuseets sommersesong i juni 2013.

I desember 2012 fikk museet et komplett mekanisk stillverk fra Sveriges Järnvegsmuseum, som kan brukes. Stillverket er demontert og kommer fra stasjonen Geijersdal i Sverige.

2.9 Presenningsverkstedet

27. november ble jernbaneverkstedet på Hamar fredet av Riksantikvaren. Fredningen omfatter store deler av bygningsmassen inkludert det gamle presenningsverkstedet som Jernbaneverket eier og museet disponerer. Inkludert i fredningen er også dreieskiven foran Ringstallen og to traverser.

Einar Beck, Rolf Slind og Aasmund Aas holder her på å montere sin store modell av Mosjøen stasjon til sesongutstillingen. Til høyre Ronald Holmstrøm fra Jernbaneverket, som åpnet utstillingen. Han er forøvrig vokst opp i Bodø. I bakgrunnen Bjørg Eva Aasen.

Under El 3-lokomotivet som trekker malmtog på dioramaet fra Norddalsbrua. Dette har gått jevnt og trutt siden 2003, men måtte i 2012 ha en større overhaling – etter anslagsvis 1000 kilometer på skinnene. Steinar Snøtun, som har bygd loket og står for vedlikeholdet, er svært fornøyd med resultatet. Thor Bjerke (alle)

3. Utadrettet virksomhet

3.1 Arrangementer

Museet hadde 23 store og små arrangementer i 2012. To 150-års banejubileer ble feiret med kjøring av jubileumstog (Karéttoget): Kongsvingerbanen (29. september) og Hamar–Grundsetbanen (20. oktober).

Kongsvingerbanejubileet var et stort samarbeid mellom fem kommuner, NSB, Jernbaneverket kommunikasjon og Jernbanemuseet.

3.2 Utstillinger

“Nordlandsbanen – en lang historie” var museets sesongutstilling i anledning 50-årsjubileet for Nordlandsbanens fremføring til Bodø. Utstillingen er laget som en vandreut-

Besøkstall	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Hamar	24491	23235	24024	20554	18840	17497	14848	15567	17260
Finse	3772*	4056*	#	4300					
Museumstog*	1075	0	#	7549					

* Tallene er usikre fordi de er basert på selvbetjening av inngangsbetaling. Tallet omfatter ikke besøket på Fagernut vokterbolig. # Pålitelige tall mangler.

stilling og vil bli vist i Bodø, Fauske, Mo i Rana, Mosjøen og Levanger i løpet av 2013.

Sammen med Hordaland fylkeskommune og Universitetet i Bergen har museet produsert 20 digitale fortellinger langs Rallarvegen.

Utenom "ordinære" tilbud til elever, hadde museet et eget skoletilbud for yngre klasser i mai og juni på Leikvangen stasjon.

3.3 Markedsføring

Hovedtrekk i markedsføringen 2012:

- Museets brosjyre ble trykket i ett opplag på 10.000 eks. i hovedsak distribuert i Østlandsområdet.
- Museet har hatt annonsekampanjer i aviser, blader og magasiner i inn- og utland.
- Deltakelse i interregprosjektet "Export4Seasons" (samarbeid mellom Hedmark og Värmland i Sverige) med mål å skaffe svenske, danske, nederlandske og tyske gjester til den norsk-svenske regionen.
- Større vekt på museets Facebook-side.

Nesten halvparten av arrangementsbudsjettet går til annonsering i forbindelse med arrangementer, i hovedsak til lokale media (aviser, radio, magasin).

3.4 Publikumsbesøk

Publikumsbesøket i 2012 var det beste på over 30 år. Arrangementene på museet står for oppunder halvparten av publikumstallet med festivalen "Stoppstedet Verden" som det klart største med 8843 besøkende.

Museumstogene har et begrenset antall sitteplasser,

men som regel langt flere tilskuere som ser og hygger seg med togene. Særlig gjelder dette jubileer som for eksempel Bergensbanen i 2009 og Kongsvingerbanen i 2012 hvor der var tusener av tilskuere.

Norsk Jernbanemuseum er sterkt engasjert både i Stiftinga Rallarmuseet Finse og Norsk Museumstog (NMT). NJM har ansvaret for utstillingen på Finse og Rallarmuseet får et årlig driftstilskudd fra Jernbaneverket.

3.5 Internettisider

Besøksstatistikk (klikk)

2012	2011	2008	2007	2006	2005	2004
28568	29938	40120	44240	35656	27960	19724
Pga. endret måleparameter fra 2011 av, kan sammenligning med tidligere år være unøyaktig.						

Antall tilhengere på Facebook pr. 31.12.2012: 576

4. Drift av museumsanlegget

TU-enheten på museet er utvidet med to stillinger i løpet 2012. Som en konsekvens av dette har museet måtte pusse opp kontordelen i den gamle administrasjonsbygningen med maling og nytt gulvbelegg slik at de ansatte kan sitte sammen.

5. Norsk Jernbanemuseum som trafikkutøver

I 2012 har Trafikkutøverseksjonen ved Jernbaneverket Norsk Jernbanemuseum som tidligere år behandlet saker knyttet til drift og vedlikehold av rullende materiell og kjøring av museumstog.

Med bakgrunn i tidligere revisjon utført av Statens jernbanetilsyn i 2010, og de funn og avvik som da ble gjort, er det i løpet av 2012 gjort en større endring av sikkerhetsstyringssystemet.

Trafikkutøvervirksomheten i museet har etablert et eget sikkerhetsstyringssystem som er uavhengig av øvrig virksomhet i Jernbaneverket.

Det ble i løpet av året søkt fornyet sikkerhets sertifikat, og Statens jernbanetilsyn fattet sommeren 2012 vedtak om fornyelse med varighet til 01.06.2017.

Det ble også i siste halvdel av 2012 utført en internrevisjon fra revisjonsavdelingen i Jernbaneverket. Funnene denne revisjonen påpekte, skal det arbeides videre med i 2013.

Høsten 2012 ble to nye medarbeidere tilsatt i Trafikkutøverseksjonen. Dette er *Peter Flink* med sikkerhetsansvar for materiell og som fører, og *Ronny Sjonfjell Martinsen* med hovedansvar for personell og som fører.

Museumstogkjøring

Norsk Jernbanemuseum:

- Markeringen av Kongsvingerbanens 150 års jubileum ble gjort ved å kjøre Caroline og Karettoget fra Hamar til Lillestrøm, Kongsvinger over Solørbanen og tilbake til Hamar. Caroline og Karettoget markerte også Grundsetbanens 150 års jubileum ved å kjøre strekningen Hamar – Elverum – Hamar.
- I desember startet museet opp med "Vi skal videre" toget, som en del av jernbanedirektør Elisabeth Engers rundreise for å møte ansatte i forbindelse med JBVs strategiarbeid for 2014–2017.
- Flere materielltransporter er kjørt i løpet året. Den lengste turen var tur/retur Narvik via Inlandsbanan i Sverige for å hente materiell. Bilder og opplevelser fra turen ble løpende lagt ut på museets facebooksider.

Kjøring i samarbeid med leverandører i perioden:

Norsk Museumstog:

- Kjøring i forbindelse med arrangement ved gjenåpningen av Notodden stasjon.
- Én chartertur Nordmarka rundt.
- Togets dag, Østre linje.
- Materielltransporter.

Arendalsbanens Venner:

- I samarbeid med Arendalsbanens venner ble det kjørt to arrangementer mellom Arendal og Simonstad.

Kjøringen totalt sett i 2012 utgjorde 1075 reisende og 100 256 passasjerkilometer.

6. Stiftinga Rallarmuseet Finse

NJM har ansvaret for utstillinger og samlinger på Rallarmuseet. Det er ikke gjort investeringer her i løpet av 2012.

Inventaret i Myrhallen, forsamlingshuset ved Myrdal, ble registrert i 2012 og er lagt ut på Digitalt museum.

7. Tilskudd til andre

NJM yter et fast, årlig driftstilskudd til Stiftinga Rallarmuseet hvor Jernbaneverket er en av stifterne. I 2012 var det på kr 600.000.-.

I tillegg har museet kr 500.000.- til rådighet som gis som tilskudd etter søknad til enkeltprosjekter innenfor jernbanekultur. Tildelinger i 2012 går frem av tabell øverst på neste side.

Søker	Prosjekt	Tildelt beløp
1. Osbanens Venner, Bergen	Dokumentasjonsarbeid Norges minste personvogn	50.000,-
2. Norsk Museumstog	Legging av ny takpapp på vogner	130.000,-
3. Norsk Museumstog	Evolutfjærer til NMTs personvogner	30.000,-
4. Arendalsbanens Venner	Plasthall for vinterlagring av materiell	50.000,-
5. NJK Gamle Vossebanen	Magasin for rullende materiell	200.000,-
6. NJK Krøderbanen	Utstyr for tilstandskontroll av trykkluftbrems type HIK	40.000,-
	Sum støtte	500.000,-

8. Norsk Jernbanemuseums publikasjoner

“Norsk Jernbanemuseum 2011” utkom i juni. Utgivelsen ble, som vanlig, betalt av Jernbanemuseets venner. Boken er på 132 sider. Redaktør for boken er Thor Bjerke.

Heftet ”Nordlandsbanen nord for Grong” ble gitt ut i mai. Det er på 84 sider med Thor Bjerke som forfatter. Jernbanemuseets Venner bidro med kr 50 000 til utgivelsen.

9. Måloppnåelse 2012

Status i forhold til virksomhetsplanen for 2012 på museets hovedmål:

• Konsolidering og utvikling av publikumstilbud:

Ny temporær utstilling	“Nordlandsbanen – en lang historie”
Samarbeide om kulturinformasjon på QR-koder	Gjennomført på Rallarvegen.
Prosjektere utvidelse av Knertittbanen	Trasé er bestemt, ønske om anlegg i 2013

• Bedre samlingsforvaltning:

Prosjektere vognhall på Ilseng	Prosjektet avbrutt på grunn av endrete rammebetingelser
--------------------------------	---

• Sikker og profesjonell trafikkutøvelse:

Søke nytt sikkerhets sertifikat	Innvilget fra 01.07.2012
---------------------------------	--------------------------

• Effektivisering av driften:

Effektivisere vedlikeholds- og kontrollapparat for rullende materiell	Staben styrket med to stillinger
Sikre “back up” av lokomotivførere	Staben styrket med to stillinger
Samarbeid med eksterne museer og nettverk	Samarbeid med museer om vandretstilling Samarbeid med Riksantikvaren om informasjon på Rallarvegen Faglig samarbeid og ledersamarbeid med andre museer som forvalter jernbanekultur

10. Ansattes verv

- Fedecrail, Roar Stenersen, representant for museet gjennom Museumsbanerådet
- Hedmark Reiseliv BA, Mette Larsen, styremedlem
- Museumsbanerådet, Andreas Dreyer, Vararepresentant til styret
- Norsk Fjellsprengningsmuseum, Bjørg Eva Aasen, styrepresentant
- Stiftinga Rallarmuseet Finse, Andreas Dreyer, styrerepresentant

11. Internregnskap 2012

Inntekter 2012	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Regnskap 2011
Billetter til samlingene	565.000	566.000	486.000
Souvenir	424.000	344.000	363.000
Diverse inntekter	204.000	90.000	82.000
Tilskudd fra Jernbaneverket	18.799.000	19.098.000	18.934.000
Sum inntekter og driftstilskudd fra JBV	19.992.000	20.098.000	19.865.000
Driftsutgifter 2012	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Regnskap 2011
Personalkostnader	11.479.000	11.557.000	9.827.000
Div. driftsutgifter	3.999.000	4.277.000	4.422.000
Husleie	1.439.000	1.510.000	1.717.000
Innkjøp og vedlikehold bibliotek og fotoarkiv	278.000	288.000	602.000
Utstillings- og undervisningsmateriell	605.000	390.000	331.000
Innkjøp og vedlikehold bygninger	85.000	55.000	136.000
Restaurering drift og vedlikehold rullende materiell	176.000	421.000	297.000
Driftstilskudd Rallarmuset	600.000	600.000	600.000
Prosjektilskudd	520.000	520.000	520.000
Svingskive	0	50.000	0
Utstilling Rallarmuseet	0	0	230.000
Lok hall	23.000	250.000	12.000
TU	788.000	180.000	85.000
Sprinkelanlegg	0	0	1.086.000
Sum driftsutgifter	19.992.000	20.098.000	19.865.000
Inntekter eksklusiv driftstilskudd fra JBV	-1.193.000	-1.000.000	-931.000
Driftsresultat	18.799.000	19.098.000	18.934.000